

Magistraal epos over levensmoed

Plaats: Stadsschouwburg, Groningen. **Gebeurtenis:** marathonvoorstelling 'Angels in America' van Tony Kushner. **Gezelschap:** Toneelgroep Amsterdam. **Regie:** Ivo van Hove. **Belangstelling:** 350 toeschouwers. **Bijzonderheden:** reisvoorstelling van de Harmonie te Leeuwarden.

GRONINGEN - We schrijven het tijdperk Reagan. In Amerika, lees: het Westen, lijkt alles te draaien om eigenbelang, winstbejag en het recht van de sterkste. Het spook Paranoia waart door de politiek, aids heet de nieuwste dreiging voor de burger.

Twee New Yorkers proberen om te gaan met het dodelijke virus. De aartsconservatieve advocaat Roy Cohn dwingt zijn omgeving te liegen over zijn ziekte. De jonge ex-dragqueen Prior wordt verlaten door zijn vriend Louis die het lijden ontvlucht in de armen van de net uit de kast komende mormoonse jurist Joe.

Tony Kushner schreef met 'Angels in America' een magistraal epos over levensmoed en compassie. Je kunt spreken van een modern Exodusverhaal. In de woestijn wordt de mens losgeweekt van zijn wortels: familie, partner, religie of politieke overtuiging. Dan volgt een uittocht naar een toekomst vol onzekerheden met als enig kompas de overtuiging dat verandering het wezen van de mens uitmaakt. Hoe actueel kan een voorstelling na zestien jaar nog zijn!

Kaalslag is troef in de ensce-nering van Ivo van Hove bij toneelgroep Amsterdam. In de im-

mense, kille toneeldoos vechten de kleine personages met zichzelf en met elkaar in duels en duetten die soms simultaan worden gespeeld. Op de achterwand worden films geprojecteerd van pleinen vol mensen en steriele huizenblokken maar uiteindelijk ook van een veld vol wuivende halmen. De nietigheid van de mens in optima forma.

Het spel is weergaloos knap. Een dikke vier uur lang weet een ijzersterk ensemble de toeschouwer te raken en te ontroeren met gepassioneerd, lijfelijk acteren. Tranen vloeien, speeksel vliegt alle kanten op. Zware, zwarte klanken worden fraai afgewisseld met de lichte toetsen van de lach. En zonder iemand tekort te willen doen, moet hier Hans Kesting worden genoemd. Vloekend en tierend toont hij de ondergang van Roy Cohn die zelfs op zijn sterfbed zijn demonen een loer weet te draaien.

Kushner kruidt zijn drama met dromen en visioenen. Zo verschijnt regelmatig een engel die de wereld tot stilstand wil manen omdat God dan misschien terug zal keren. Prior worstelt met hem maar wijst hem uiteindelijk de deur, alleen verandering helpt de mens vooruit. Verbeelding is bij Kushner geen vlucht maar een bron van inzicht.

In het slotbeeld beschijnt de ondergaande zon de eeuwig golvende zee. David Bowie zingt: 'We could be heroes'. De mensen vervolgen hun reis, ieder zijn eigen eenzame weg. Het zijn stuk voor stuk helden, die in al hun complexiteit de moed hebben om de wereld met open ogen en armen tegemoet te treden.

GOOITSEN EENLING